

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA Z ZAKRESU HISTORII ŚLĄSKA

oprac. Wojciech Mrozowicz
Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego
ORCID: [0000-0002-4407-0698](https://orcid.org/0000-0002-4407-0698)

A jednak kolej! 3: Wojenne i powojenne przemiany w transporcie szynowym (1944–1956), red. Tomasz Przerwa, Dawid Keller, Bartosz Kruk, Wrocław–Opole: Wydawnictwo Gajt 1991 s.c., 2021, ss. 304, ill.

Adamski Zbigniew, „*Celwiskoza*” w sercu Karkonoszy. *Piórem i w obiektywie redaktora pierwszego jeleniogórskiego czasopisma „Wspólny Cel”*, red. Zofia Wąsik-Adamska, Jelenia Góra: Wydawnictwo Ad Rem, 2021, ss. 220, ill.

Biszczyński Marek, *Grünberg in Schlesien. Językowy obraz dziejów miasta w monografii Hugona Schmidta (1922) i jego źródłach. Studium Filologiczne, cz. 1: O języku kronik i dokumentów do roku 1740*, Zielona Góra: Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, 2021 (Studia nad Językiem Niemieckim na Dolnym Śląsku / Studien zur Deutschen Sprache in Niederschlesien, 1), ss. 534.

Brade Johanna, *Inspiration Riesengebirge. Zur Entwicklung einer Künstlerlandschaft im 19. und 20. Jahrhundert / Karkonoska inspiracja. Rozwój świata artystycznego Karkonoszy w XIX i XX w.* Eine Ausstellung des Schlesischen Museums zu Görlitz im Rahmen des Interregprojekts „Schlesien – gemeinsames Kultur- und Naturerbe” mit dem Nationalpark Riesengebirge, Görlitz: Schlesisches Museum zu Görlitz, 2021, ss. 231, ill.

Breslau. Freizeit und Konsum, Hrsg. Heinke M. Kalinke, Tobias Weger, Łukasz Bieniasz, Berlin–Boston: De Gruyter, 2021 (Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa, 81), ss. 313.

Buja Tomasz, Godoj Andrzej, Kowalik Piotr, Sifczyk Damian, *Historia Ruchu Chorzów*, t. 1, cz. 2: 1930–1933, Chorzów: HistoriaRuchu.pl, 2021, ss. 523, ill.

- Chłopi śląscy*, red. Henryk Kałuża SVD, Górna Grupa: Verbinum. Wydawnictwo Księży Werbistów, 2021 (Śląskie Forum Historyczne, 6), ss. 256, ill.
- Chorzów*, t. 4: *W II Rzeczypospolitej i w latach wojny (1922–1945)*, red. Jacek Kurek, Marek Masnyk, Przemysław Nadolski, Chorzów: Muzeum w Chorzowie, 2021, ss. 814, ill.
- Dobkiewicz Agnieszka, *Dziewczyny z Gross-Rosen. Zapomniane historie z obozowego piekła*, Kraków: Znak Horyzont, 2021, ss. 395, ill.
- „Dobrze walczyście, trzymajcie się, bo już to długo trwać nie będzie, a nasze walki nie pójdą na marne”. *Wspomnienia powstańców śląskich z 1921 roku*, wybór i oprac. Maciej Fic, Opole: Instytut Śląski, 2021 (Tobie Polsko), ss. 223.
- Dumanowski Piotr, *Historyczne ciekawostki z Lubania i okolic*, Lubiąż: Łużyckie Centrum Rozwoju w Lubaniu, 2021, ss. 168, ill.
- Gościński Alexander, *Aspekty judaizmu na Śląsku*, Jerusaleń–Rybnik: Alexander Gościński, 5780 [= 2020], ss. 194, ill.
- Górecki Piotr, *Ofiary działań wojennych i polegli żołnierze w Zabrze w 1945 r.*, współpraca Werner Czakai, Zbigniew Gołasz, Bartłomiej Warzecha, Marcin Wojtczak, Zabrze–Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO, Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża, 2021 (Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku, 109), ss. 409, ill.
- Górny Śląsk w Polsce Ludowej*, t. 3: *Wysiedlenia – emigracje – przyjazdy*, red. Adam Dziurok, Bernard Linek, Katowice–Opole: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Katowicach, Instytut Śląski, 2021, ss. 352, ill.
- Historia miasta Białej na Górnym Śląsku. Z okazji 800-lecia istnienia miasta Białej na podstawie oryginału wydanego z okazji 700-lecia istnienia miasta*, red. Johannes Chrzęszcz, tłum. Waldemar Hamerla, Dębica: Findunited.com Drukarnia Online, Rafał Zagórski, 2021, ss. 184, ill.
- Katowice wobec przestępczości i bezprawia na przestrzeni wieków. 2020*, red. Antoni Barciak, Katowice: Muzeum Historii Katowic, 2021 (Katowice – Historia i Współczesność, 6 (20)), ss. 306, ill.
- Koneczny Felix, *Dzieje Ślązka ozdobione licznymi obrazkami*, Bytom: Polska Księgarnia.pl H. K. T. „Ewa”, 2021, ss. 506, V, ill.
reprint wydania z 1897 r.

- Korzel-Kraśna Małgorzata, *Drewniane skarbczyki dam. Historia kobiet w meblach zapisana*, Wrocław: Muzeum Narodowe, 2021, ss. 48, ill.
- Krajina a lidé. Kulturní krajina českého Slezska v proměnách. Kritický katalog výstavy*, ed. Lenka Jarošová, Opava: Slezské zemské muzeum, 2021, ss. 195, ill.
- Kretschmann Vasco, *Muzealny Wrocław*, przeł. z niem. Anna Wziątek, Königs-winter–Wrocław: Haus Schlesien, Centrum Kulturalno-Oświatowe, Muzeum Miejskie Wrocławia, 2021, ss. 505, ill.
- Krzeszów benedyktyński. 75. rocznica przybycia Opactwa Mniszek Benedyktynek pw. Wszystkich Świętych ze Lwowa do Krzeszowa*, oprac. s. Edyta Wójcik OSB, fr. Wawrzyniec Michalik OCist, Rafał Bijak, Krzeszów: Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Krzeszowie, 2021, ss. 249, ill.
- Kublin Grzegorz, *Katalog raciborskich dominikanek*, Opole: Studio Impreso, 2021 (Studia i Źródła do Dziejów Dominikanów i Dominikanek w Raciborzu, 5), ss. 192.
- Landesgeschichte im Spannungsfeld von Wissenschaft, Politik und Öffentlichkeit. Die Historische Kommission für Schlesien (1921–2021)*, Hrsg. Joachim Bahlcke, Roland Gehrke, Ulrich Schmilewski, Bd. 1: *Darstellung*, Bd. 2: *Dokumentation*, Leipzig: Leipziger Universitätsverlag, 2021, ss. 559, 565–1052.
- Lis Michał, *Górny Śląsk – Śląsk Opolski. Oswajanie regionalnej ojczyzny przez historyka*, Opole: Instytut Śląski, 2021 (Encyklopedia wiedzy o Śląsku), ss. 253.
- Lokalne polityki pamięci w mieście podzielonym granicą państwową: Cieszyn – Těšín – Teschen*, red. Radosław Zenderowski, Warszawa–Cieszyn: Instytut Nauk o Polityce i Administracji. Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, 2021, ss. 138.
- Lusek Joanna, *Dwa światy. Od synagogi do Żydowskiego Domu Modlitwy w Bytomiu*, Bytom: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, 2021, ss. 350, ill. + płyta DVD
- Łaborewicz Ivo, Skowroński Janusz, *Od „Wiesensteinu” do „Warszawianki”*. Katalog wystawy, Jelenia Góra: Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”, 2021, ss. 110, ill.

- Málková Iva *et al.*, *Literární paměť regionu 1918–2018 (texty, osobnosti, místa)*, Ostrava: Ostravská univerzita, 2021, ss. 127, ill.
- Mandziuk Józef, *Silesia sacra. Śląscy święci, błogosławieni, słudzy Boży i świętobliwi na przestrzeni wieków*, Katowice: Wydawnictwo Biblioteki Śląskiej, 2021, ss. 478, ill.
- Mandziuk Józef, *Wrocławska kapituła katedralna*, Warszawa–Wołomin: Fundacja „Honor, Ojczyzna” im. Majora Władysława Raginisa, 2021, ss. 508, ill.
- Matuszczyk-Rychlik Ewa, *Opole – gród, miasto, stolica regionu. Późne średniowiecze. Informator do wystawy*, Opole: Muzeum Śląska Opolskiego, 2021, ss. 78, ill.
- Mikos Witold, Skrzypek Robert, *Rząsiny* [pow. Lwówek Śląski], Rząsiny–Jelenia Góra: Wydawnictwo Poligrafia Ad Rem, 2021, ss. 259, ill.
- Na obrzeżach wielkiego miasta. Z dziejów kina na Dolnym Śląsku do 1945 roku*, red. Andrzej Dębski, Poznań: Wydawnictwo Nauka i Innowacje, 2021, ss. 549, ill.
- Obetkon Rafał, *Mieszkańcy pszczyńskiego wolnego państwa stanowego i ich dochody w świetle katastru karolińskiego z lat 1722–1727*, Pszczyna: Towarzystwo Miłośników Ziemi Pszczyńskiej, 2021, ss. 340.
- Orawiec Tadeusz, *Opowieści napoleońskie pogranicza śląsko-saksońskiego / Napoleoniche Geschichten aus der sächsisch-schlesischen Grenzregion / Napoleonic tales from the Silesian-Saxon Border*, Bolesławiec: Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, 2021, ss. 104, ill.
tekst polski równoległe z niemieckim i angielskim
- Oslabić tendencje emigracyjne. Komitet Wojewódzki PZPR w Katowicach wobec wyjazdów do RFN w latach 1970–1978. Wybór źródeł*, wybór, wstęp i oprac. Bogusław Tracz, Opole: Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej, 2020 (Centrum Badań Mniejszości Niemieckiej. Źródła i materiały, 1), ss. 307.
- Pałys Piotr, *Nie tylko w cieniu hałd i kominów. Opolskie pułki w szeregach Wojsk Powstańczych w 1921 r.*, Opole: Instytut Śląski, 2021 (Encyklopedia Wiedzy o Śląsku), ss. 176, ill.
- Piernikarczyk Józef, *Dzieje Księstwa Bytomskiego*, Bytom: PolskaKsiegarnia.pl H. K. T. „Ewa”, 2021, ss. 40, ill.
reprint wydania z 1933 r.

- Pietrzak Ewa, *Literatur für den Hof. Die Piastenhöfe als kulturelle Zentren Schlesiens im 17. Jahrhundert*, Heidelberg: Universitätsverlag Winter, 2021 (Beihefte zum Euphorion. Zeitschrift für Literaturgeschichte, 118), ss. 598.
- Pluskowski Piotr Julian, *Drogi i mosty Śląska Cieszyńskiego okresu 1918–1939*, Cieszyn: Piotr Julian Pluskowski, 2021, ss. 48, ill.
- Pospieszalska Magdalena, *Ślad pokoleń. Opowieści o bytomskich Żydach*, ilustracje Anna Foks, Bytom: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, 2021, ss. 52, ill.
- Przenikanie. Sto historii na stulecie we wspomnieniach mieszkańców i miłośników gmin Czernica, Siechnice i Długołęka 1918–2021*, red. Halina Trojanowska, Czernica: Społeczny Komitet Mieszkańców Kamieńca Wrocławskiego, Łan i Czernicy, 2021, ss. 635, ill.
- Przymuszała Lidia, Światała-Trybek Dorota, *Leksykon dziedzictwa kulinarnego Śląska*, Opole: Uniwersytet Opolski, 2021, ss. 557, ill.
- Rabiej Stanisław, Łabęcka Halina, *Opolski cmentarz żydowski w XX wieku*, Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, 2021 (Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku, 107), ss. 120, ill.
- Radków wczoraj i dziś*, red. Zbigniew Franczukowski, Polanica-Zdrój–Radków: Wydawnictwo PressForum, na zlecenie Gminy Radków, 2021, ss. 142, ill.
- Rok 1921 na Kresach Wschodnich i Zachodnich. Historia i pamięć*, red. Maciej Fic, Joanna Lusek, Bytom–Katowice: Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2021, ss. 457, ill.
- Rosenbaum Sebastian, Tracz Bogusław, *Korczok łowca dusz. Posługa kapłańska i męczeństwo księdza Antoniego Korczoka (1891–1941)*, Gliwice: Muzeum w Gliwicach, 2021, ss. 56, ill.
- Rusewicz Henryk, *Czerniec*, Lubin: Urząd Gminy w Lubinie, 2021, ss. 64, ill.
- Rusewicz Henryk, *Gorzelin*, Lubin: Urząd Gminy w Lubinie, 2021, ss. 56, ill.
- Rybniczanki*, red. Anna Grabowska-Rogus, Ewa Kulik, Rybnik: Muzeum im. o. Emila Drobnego w Rybniku, 2021 (Zeszyty Rybnickie. Konferencje), ss. 157, ill.
- Sachs Rainer i inn., *Künstlerlexikon Schlesien. Die bildenden Künstler und Kunsthandwerker Schlesiens*, Bd. 3: *Kreis Sagan*, Breslau: Wydawnictwo Via Nova, 2021, ss. 403, ill.

- toż w języku polskim: *Leksykon artystów plastyków i twórców rzemiosła artystycznego Śląska*, t. 3: *Powiat żagański*, Wrocław: Wydawnictwo Via Nova, 2021, ss. 391, ill.
- Sánchez Maayan de, *Z Breslau do Jerozolimy. Channah Erika Tworoger – siostrzenica Edith Stein*, wstęp, oprac. i red. Anna Siemieniec, Wrocław: Towarzystwo im. Edyty Stein, Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”, 2021, ss. 347, ill. równoległe tekst w języku niemieckim (oryginał) i angielskim
- Scholz Bernhard W., *Erzherzog Karl von Österreich (1590–1624). Bischof von Breslau am Vorabend und zu Beginn des Dreißigjährigen Krieges*, Wien–Köln: Böhlau Verlag, 2021 (Forschungen und Quellen zur Kirchen- und Kulturgeschichte der Deutschen in Ostmittel- und Südosteuropa, 52), ss. 518.
- Schulze Thies, *Katholischer Universalismus und Vaterlandsliebe. Nationalitätenkonflikte und Globale Kirche in den Grenzregionen Ostoberschlesien und Elsass-Lothringen, 1918–1939*, Boston: Brill, 2021 (Veröffentlichungen der Kommission Für Zeitgeschichte, Reihe B: Forschungen, 138), ss. XII, 464, ill.
- Skoczek Renata, *Rok 1921 na Górnym Śląsku. Katalog wystawy*, Katowice: Instytut Pamięci Narodowej, 2021, ss. 48, ill.
- Smolorz Dawid, *1919–1922. Spór o Górny Śląsk. Plebiscyt i podział regionu / Konflikt um Oberschlesien. Volksabstimmung und Teilung der Region*, Gliwice: Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, 2021, ss. 60, ill. równoległe tekst w języku polskim i niemieckim
- Sochacka Stanisława, *Popularny słownik nazw geograficznych Górnego Śląska na tle podziału znaczeniowego*, Opole: Instytut Śląski, 2021 (Encyklopedia Wiedzy o Śląsku), ss. 330.
- Stanek Piotr, *Na uboczu. Lamsdorf w czasie powstań śląskich i plebiscytu (1919–1921)*, Opole: Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, Instytut Śląski, 2021, ss. 62, ill.
- Stawiarski Bartłomiej, *Status prawny Żydów w średniowieczu. Wrocław – Namysłów – Środa Śląska – Góra*, Namysłów: Wydawnictwo Namislatia, 2021, ss. 148, ill.
- Stefaniak Piotr, *Dolina miłości. Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Maternusa oraz dawne opactwo benedyktynek, później klasztor*

- urszulanek oraz bazylianek w Lubomierzu 1278–2021*, Lubomierz: Stowarzyszenie „Klasztor Lubomierz”, 2021, ss. 276, ill.
- Stera Łukasz, *150-lecie górnictwa węgla kamiennego w Radzionkowie. Od „Radzionkaugrube” do KWK „Powstańców Śląskich”*, Radzionków: Urząd Miasta Radzionków, 2021, ss. 191, ill.
- Sula Dorota, *Polish Jews at Konzentrationslager Gross-Rosen*, translated by Małgorzata Madej, Wałbrzych: Gross-Rosen Museum, 2021, ss. 345, ill.
- Szajt Jakub, *Kultura stołu mieszczańskiego na Śląsku w późnym średniowieczu i we wczesnej nowożytności na tle europejskim*, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski. Instytut Archeologii, 2021 (Wratistavia Antiqua, 24), ss. 425, ill.
- Szołtysek Wiktor, Szołtysek Jan, Szołtysek Henryk, *On both sides of the front. Journal of a Silesian soldier 1943–1947*, Mikołów–Toronto: AA Print Mikołów, 2021, ss. 397, ill.
- Velký historický atlas českého Slezska. Identita, kultura a společnost českého Slezska v procesu společenské modernizace s dopadem na kulturní krajinu*, ed. Lubor Hruška, Lenka Jarošová, Radek Lipovski, Ostrava: Accendo – Centrum pro vědu a výzkum, z.ú., 2021, ss. 296, ill.
- W krainie ducha gór. Tom pamięci Doktora Przemysława Wiatera*, red. Piotr Gryszel, Ivo Łaborewicz, Marek Szajda, Jelenia Góra–Wrocław: Wydawnictwo Ad rem, 2021, ss. 333, ill.
- Wędzina Dariusz, *Jak feniks z popiołów? Kierunki odbudowy miast Dolnego Śląska na wybranych przykładach*, Legnica: Stowarzyszenie „Wspólnota Akademicka”, 2021, ss. 735, ill.
- Węgrzyn Dariusz, *Księga aresztowanych, internowanych i deportowanych z Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku*, t. 1: A–J, t. 2: K–O, t. 3: P–Ż, Warszawa–Katowice: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział w Katowicach, 2021, ss. 1035, 1041–2047, 2053–3203, mapy.
- Zdanowicz Piotr, *Kanał Kłodnicki. Nieznany świadek górnośląskich dziejów*, Katowice: Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach, 2021, ss. 48, ill.
- Zduńczyk Aurelia, *Wrocław według [Carla Daniela Friedricha] Bacha*, Wrocław: Muzeum Narodowe, 2021, ss. 75, ill.

